

Stručni rad

MOTIVACIJSKI POTICAJI ZA ČITANJE

Nuška Košak
OŠ Frana Metelka Škocjan

Sažetak

»Kada učenik razumije i vidi smisao učenja, kada je svjestan značenja i značaja sadržaja koje uči, njegova je motivacija za učenje veća. Učitelj također može pridonijeti motivaciji učenika za učenje odabirom aktivnosti, koje omogućuju takve interakcije« [2]. Kao učiteljica volim na poslu pratiti ponašanje djece i promatrati njihovu posvećenost percepciji predmeta. Jako mi je drago kada učenici nešto rade sa zanimanjem, motivacijom i dobrom voljom. Prije izvođenja raznih aktivnosti u glavi mi se nameću mnoga pitanja, npr. kako učenike upoznati s pojedinim predmetom, kako ih potaknuti na razmišljanje. Tako je i s čitanjem, kako učenicima naglasiti njegovu važnost i podići ga na višu razinu? Mnogo mogućnosti za podizanje razine čitanja učenika vidim u učiteljevu pozitivnom pristupu lektiri i u njegovim motivacijskim poticajima učenika na čitanje.

Ključne riječi: čitanje, poticanje, motivacijsko sredstvo

1. Uvod

Najveći je uspjeh za mene to što se nastava odvija u ugodnom okruženju, u kojem učenici izražavaju želju za učenjem. Ako to nije slučaj, prvo počinjem od sebe i pitam se što je pošlo po zlu u procesu učenja, kako se učenje nije odvijalo u punom zamahu. Kriička procjena odabranih metoda i učinkovitost učenika glavni su pokazatelji uspješnosti procesa učenja. Vjerujem da je motivacijski usmjerena nastava pokretač uspješnog učenja. Želim osigurati da će poticanje učenika na čitanje potrajati cijeli njihov život. Dobar i strastven čitatelj ne postaje se preko noći, u tome glavnu ulogu već u predškolskom razdoblju imaju roditelji, a u školi učitelj svojim primjerom. Želim da djeca razviju interes za čitanje i da posegnu za knjigama bez prisile te tako obogate svoj život. Ali jednostavno ne vole svi čitati i ne vide u tome nikakvo posebno značenje. Stoga sam se u svojoj ustaljenoj pedagoškoj praksi počela pitati kako ću se pobrinuti za to da učenici postanu motivirani čitatelji. Kako postići da zavole čitanje i doživljavaju ga ne samo kao školski posao, već i kao zadovoljstvo i način traženja informacija za širenje vidika. Svjesna sam, međutim, da je pomak moguć i s pojedinim učenikom, ali bi bio veći uspjeh kad bi se to dogodilo s više učenika. Stručnjaci primjećuju da je zanimanje za čitanjem u ranom djetinjstvu važno za kasnija čitalačka postignuća [1] Djeca koja su već u predškolskom razdoblju bila zainteresiranija za čitanje također kasnije počinju češće čitati i baviti se povezanim aktivnostima te postaju bolji čitatelji od onih manje zainteresiranih. Stoga mi se čini da je uloga učitelja u promicanju čitanja vrlo velika u prvim razredima osnovne škole.

2. Motivacijski poticaji za čitanje

2.1. Čitanje košnica s pčelama

Tako sam u 1. tromjesečju izradila košnicu u koju sam stavila pčele napravljene od Kinder jaja. Kao poticaj za svako čitanje dopustila sam učeniku da odabere jednu pčelu. U pčeli se skrivala izreka ili poslovice koju sam srezala na nekoliko riječi. Za domaću zadaću učenik je pravilno sastavio riječi i dopunio poslovicu. Njegov zadatak bio je raspitati se o značenju izreke ili sutradan o njoj pitati učitelja u školi. Učenici su voljeli čitati i zbog sakupljanja pčela, tog motivacijskog faktora.

Slika 1 i 2: Čitanje košnica s pčelama

2.2. Narukvica za čitanje

Kao još jedan motivacijski alat nazvala sam narukvicu za čitanje. Učenici su na dodatnoj lektiri ili redovnoj lektiri dobili perlicu sa slovom koju su nanizali na narukvicu. Prilikom svakog čitanja dobili su jednu perlicu i tako su sastavili svoje ime i prezime ili odabranu rečenicu (npr. volim čitati). Voljeli su stajati u redu da im napunim narukvicu i voljeli su znati da ih se sluša. Istodobno sam promatrala njihov odgovor na to, hoće li u kut za čitanje doći bez prisile i hoće li svaki put birati čitanje. Neki u početku također nisu imali samoinicijativni odgovor, ali kada su primijetili da su drugi motiviraniji od njih odlučili su i sami pristupiti čitanju.

Slika 3 i 4. Narukvica za čitanje

2.3. Samoinicijativno čitanje

Sljedeća metoda koja je privukla učenike na čitanje bila je samoinicijativno čitanje u čitaonici ispod svjetla. Dogovorili smo s učenicima da od velike kartonske kutije napravimo čitaonicu. Jedan učenik donio je kutiju koju smo preuredili u šarenu kućicu. Učenici su krenuli u svoj svijet čitanja po svojoj volji. Poseban je osjećaj bio otići u čitaonicu jer se čitanje odvijalo u posebnoj prostoriji, što je nedvojbeno izgradilo bolji odnos prema čitanju. Šator je također prikladna zamjena za čitaonicu.

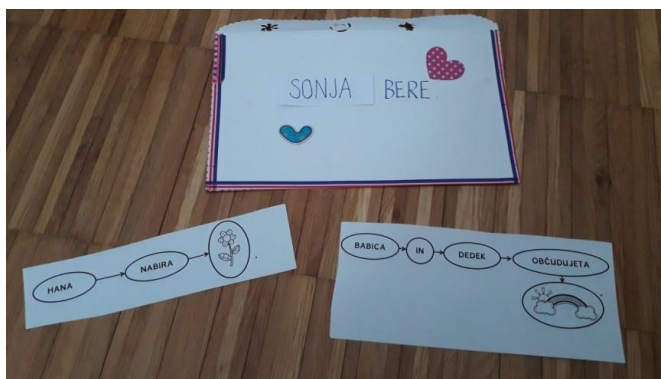
Slika 5 i 6. Čitanje u čitaonici/šatoru ispod svjetla i s pokazateljem čitanja

2.4. Pričanje priča u jutarnjem krugu

Pričanje priča uz slike u jutarnjem krugu uhodana je praksa u našem razredu. Učenici se ohrabruju i predstavljaju pročitane knjige ispred svojih kolega iz razreda te tako savladavaju strah od govora u 1. razredu, ali i u vrtiću. S obzirom na to da učitelj također treba biti uzor učenicima za čitanje i pridavati veliku vrijednost čitanju, i ja se ohrabrujem i učenicima predstavljam svoju pročitane knjige. Velika je zainteresiranost djece za slušanje o tome jer se štivo učitelja po težini može razlikovati od djetetova.

2.5. Omotnica za „čitanje“

Veliki izazov u nastavi predstavljaju i učenici kojima treba dodatni poticaj, odnosno kojima je čitanje velika prepreka u procesu. Djeci koja teže čitaju davala sam omotnicu s imenom (npr. čitatelj Jan, Žan čita...) i nekoliko kraćih ili dužih riječi za čitanje za domaću zadaću. Već im je zadatak u maštovito obojenoj omotnici bio zanimljiviji od čitanja u radnoj bilježnici. Prilagođeni zadatak pokazao se izvrsnim jer se učenik osjećao kao „pravi čitatelj“, jednak svojim vršnjacima u razredu.

Slika 7. Omotnica

2.6. Čitanje učitelja naglas i romski učenici u knjižnici

Također primjenjujem čitanje naglas jer je i to način da budemo motiviraniji za čitanje. Posjet knjižnici, gdje su sami odabrali knjigu, bio je vrlo koristan za romske učenike. Knjigu su već vidjeli u knjižnici, prolistali je i pričanje priče išlo je brže uz slike nego u razredu.

2.7. Tablica s pečatima

U predškolskom razdoblju upotrebljavali smo tablicu za skupljanje pečata za posjet kinu ili zoološkom vrtu nakon sakupljenog određenog broja pečata. Dijete je dobilo simboličnu nagradu, čitalački interes bio je izvanredan i čitanje je bilo zadovoljstvo. To je još potrebnije u razvoju mladog čitatelja.

Slika 8. Tablica (Jakob čita, Manca čita)

3. Zaključak

Svaki učitelj može pronaći mnogo motivacijskih poticaja za čitanje. Međutim, dosljedna upotreba ovih metoda vrlo je važna. Često nam ponestane vremena u procesu učenja zbog opsežnosti sadržaja učenja, stoga možemo i napustiti motivacijske poticaje. Ja sam za odabir određene metode učenja koja će se primjenjivati kao rutina tijekom cijele školske godine. Također nisam uvijek uspijevala redovito upotrebljavati različite strategije i zato aktivnost nije tako zaživjela. Uz njihovu redovitu provedbu rezultat čitanja bio bi nesumnjivo još bolji. U svojem radu želim učenicima pokazati da čitanje nije dosadno već da predstavlja užitek, a može im pomoći i da lakše zaspu te da razvijaju pozitivan stav prema čitanju. Uvjerena sam da će i čitalačka postignuća biti bolja zahvaljujući uključivanju učitelja u djetetov odnos prema čitanju. Bez odgovarajućeg poticaja, dijete će teže pronaći smisao i značenje čitanja ako mu se ne pomaže u tom dugotrajnom procesu. Nikada ne bi trebalo biti kasno za poticanje djeteta na čitanje jer mnogi od nas uz pomoć ulaze u svijet čitanja.

4. Literatura

- [1.] Bus, A. G., van IJzendoorn, M. H. i Pellegrini, A. D. (1995.). *Zajedničko čitanje donosi uspjeh u učenju čitanja: meta-analiza međugeneracijskog prijenosa pismenosti*. Pregled obrazovnih istraživanja, 65 (1), 1–21.
- [2.] Klančar A., Cotič M. i Žakelj A. (2019): *Učenje i poučavanje geometrije primjenom informacijsko-komunikacijske tehnologije u osnovnoj školi*. Založba Univerze na Primorskem, Koper.